

F8/2007 - Novodobé padělky hlubotiskových přetisků

V naší rubrice jsme se postupně věnovali mnoha padělkům ke škodě sběratelů. Některé se daly rozeznat snadno, jiné byly skutečně nebezpečné. Padělatelé k jejich výrobě použili nejrůznější postupy, včetně široké škály tiskárenských technik. Až na výjimky jsme se však dosud nevěnovali té nejdostupnější: kancelářským kopírkám a počítačovým tiskárnám – i když právě z nich pochází novodobých falz zdaleka nejvíc.

Důvodem je skutečnost, že tyto padělky jsou obvykle málo nebezpečné, takže mohou oklamat jen velmi nepozorného sběratele. Většina známek, celin a dalšího materiálu filatelistického zájmu byla totiž zhotovena tiskovými technikami, které se od novodobých napodobenin na první pohled pronikavě liší. Obraz z kopírky či počítačové tiskárny je tvořen soustavou černých či barevných bodů (ty jsou někdy spojeny do čar), snadno viditelných už ve slabém zvětšení. Knihtisk, kamenotisk, pérový ofset a samozřejmě i ocelotisk proto od rastrových napodobenin rozpozná i poučený laik. Trochu komplikovanější je to u rastrového ofsetu (jímž jsou tištěny například některé emise České republiky), ale i tady s trochou cviku za pár vteřin rozeznáme rozdíly v podobě charakteristických ofsetových rastrů oproti odlišným (pravidelným či nepravidelným) rastrům z kancelářských rozmnožovacích zařízení (ofsetové známky ČR navíc mívají část obrazu – obvykle název státu, nominální hodnotu a další nápisy – provedenu tzv. pérovým ofsetem, který není tvořen body /okraje písmen jsou hladké/ a od rastrových napodobenin jde tak snadno rozeznat).

Je však jedna tisková technika, u níž by takto zhotovené padělky mohly znejistit i zkušené sběratele. Jde o hlubotisk (neotypii), konkrétně o přetisky takto zhotovené na našich známkách z období první republiky. Každý se už asi dovtípil, že máme na mysli dvě série z roku 1939: všech devatenáct hodnot první protektorátní přetiskové emise a čtrnáct hodnot z přetiskové emise Slovenského státu.

O první z nich jsme už před časem psali – šlo o rohové známky a čtyřbloky s protektorátním přetiskem, se vzácně se vyskytujícími deskovými čísly, které k ověření předložil jeden častý návštěvník pražských burz. Po prohlídce jsem konstatoval, že jejich přetisky jsou novodobými padělky zhotovenými kvalitním rozmnožovacím zařízením, s velmi jemným rastrem a téměř bez bodů mimo plochu vlastního přetisku, který se navíc přetisku pravému velmi podobal. Přesto se je podařilo identifikovat už při prohlídce pod 10x zvětšující lupou, protože přetisk měl poněkud odlišnou barvu a lesk a drobné odchylky v okrajích písmen. Ve velkém (60–násobném) zvětšení byly viditelné odchylky i v ploše přetisků. Padělatel navíc pro své produkty u několika hodnot použil nesprávné známky – přesně řečeno exempláře z části nákladu, která nebyla s přetiskem dosud doložena.

Nyní mi byl předložen obdobný padělek, ale z druhé z uvedených sérií. Šlo o neupotřebenou dvoupásku hodnoty 10 Kč s převrácenými přetisky Slovenský štát 1939 (o výskytu tohoto padělku informoval už bratislavský znalec B. Synek ve slovenském časopisu Zberateľ, jejíž pravost byla na každé známce ověřena značkou Dr. Dub. Protože oba přetisky byly převrácené, šlo by v případě pravých exemplářů o dosud první známé kusy – za něž by jistě bylo možno získat velmi vysokou cenu. Už první zběžná prohlídka však ukázala, že přetisk není pravý. Byl sice zhotoven zdánlivě hlubotiskem, o čemž měly svědčit nerovné, jakoby potřhané okraje písmen a číslic, ty však ve skutečnosti nebyly tvořeny hlubotiskovým rastrem, ale

rozstříknutými kapkami toneru barevné inkoustové tiskárny (což je dobře viditelné při 60násobném zvětšení v binokulárním mikroskopu). Zajímavé bylo, že oproti dříve předloženým obdobným padělkům tentokrát zdánlivě šlo o jednobarevný tisk – při prohlídce pod 10násobně zvětšující lupou to alespoň tak vypadá (obraz nebyl složen z řady různobarevných bodů, což je na tomto poli novinka). Při už zmíněné prohlídce v mikroskopu se však ukázalo, že vedle červené barvy je obraz tvořen i žlutou (u většiny písmen přetisku se vyskytuje slabá žlutá kontura, která je místy viditelná i v jejich ploše) a modrou (v ploše přetisku i jeho okolí se vyskytují modré tečky). Zdá se, že padělatel po naskenování předlohy (např. z dvoupásky hodnoty 4 nebo 5 K nebo z dvoupásky zkusmých tisků na lístku papíru /přetisky jsou různých typů/) využil možnost tisknout jen třemi barvami – což není nijak složité: lze to učinit mechanicky (vyjmutím některých tonerů z tiskárny) nebo elektronicky (pomocí grafického programu).

Vzhledem ke zjevné novodobosti padělku, vyplývající z použité tiskové techniky, nemůže být značka Dr. Dub na zadní straně známek pravá (tento znalec je již dávno mrtev). O určité nezkušenosti padělatele svědčí, že namísto správné podoby „Dr. Dub“ použil znění „DT Dub“, což zřejmě pramení ze skutečnosti, že jako předloha mu sloužila známka s nedokonale, a tedy jen málo čitelným otiskem značky. Padělaná značka je zjevně otištěna z gumového nebo kovového razítka (v okrajích písmen je vytlačena barva – tzv. fuláž), které si nechal k tomuto účelu padělatel nechal zhotovit. Samozřejmě nelze vyloučit, že ji otiskl i na další falza – pokud se s ní tedy na nějaké známce setkáte, je to pádný důvod k ještě větší ostražitosti.

Padělek se nám tedy podařilo identifikovat poměrně snadno, což ovšem neznamená, že by pro sběratele nebyl nebezpečný. Kdyby totiž stejným způsobem byl zhotoven padělek přetisku v normální poloze, opatřen padělanou „starou“ znaleckou značkou a zamíchán do pravé série, nelze vyloučit, že by jej méně zkušený sběratel nerozpoznal – a utrpěl by tak škodu.

Inu, peníze těch druhých budou vždy velkým lákadlem pro různé podvodníky a je jenom na nás, jak moc se budeme mít na pozoru.

FRANTIŠEK BENEŠ